

Тема «Податок на прибуток підприємств»*

План

1. Податок на прибуток підприємств: сутність та значення
2. Платники податку на прибуток. Об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств
3. Особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій
4. Ставки податку на прибуток. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Звітні періоди та терміни сплати податку на прибуток підприємств

Ключові терміни: податок на прибуток підприємств, доходи, витрати, податкові різниці.

*З актуальною редакцією Податкового кодексу України можна ознайомитися за посиланням :

zakon.rada.gov.ua

1. Податок на прибуток підприємств: сутність та значення

Прибуток є одним з найбільш важливих показників фінансових результатів господарської діяльності суб'єктів підприємництва, яка є метою функціонування комерційної організації та джерелом сплати податків. Прибуток являє собою перевищення в грошовому вираженні доходів (виручки від реалізації, товарів, робіт, послуг) над витратами на виробництво, придбання та збут цих товарів, робіт, послуг.

Прибуток організації характеризує кінцеві фінансові результати діяльності, розмір грошових нагромаджень. Прибуток є джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток організації. Частина прибутку вилучається державою у формі податку на прибуток і є, таким чином, джерелом фінансування державних витрат.

Прибуток є основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів організації.

Це - узагальнюючий показник, наявність якого свідчить про ефективність виробництва, про благополучний фінансовий стан, що характеризує конкурентоспроможність організації, її платоспроможність, виконання зобов'язань перед державою та іншими організаціями.

Однак, можливості отримання прибутку обмежені витратами виробництва і попитом на вироблену продукцію. На рівень прибутку також впливають зовнішні і внутрішні умови господарської діяльності.

До зовнішніх умов можна віднести інфляцію, зміни законодавства у сфері оподаткування, оплати праці працівників і т. д. Внутрішні умови діяльності організації також впливають на формування прибутку. Наприклад, зростання заробітної плати працівників та страхових внесків може призвести до зменшення прибутку організації.

Отриманий організацією прибуток розподіляється між державою, власниками організації і самою організацією. Взаємовідносини організацій з державою з приводу прибутку будуються на основі оподаткування прибутку. При цьому податком на прибуток оподатковується не той прибуток, який формується за правилами бухгалтерського обліку, а оподатковуваний прибуток, що обчислюється організаціями на основі даних податкового обліку.

Податок на прибуток - прямий пропорційний податок, тобто його сума знаходиться в прямій залежності від фінансового результату діяльності організації. Це означає, що теоретично організації виступають реальними платниками цього податку, тобто цей податок не перекладається на кінцевого споживача продукції як при непрямому оподаткуванні.

Податок на прибуток широко застосовується в практиці оподаткування у країнах з ринковою економікою і відіграє важливу роль у розвитку держави. Податок на прибуток дозволяє державі активно впливати на економічні процеси за допомогою успішного застосування податкових важелів.

Податок на прибуток є важливим інструментом регулювання економіки. Саме оподаткування прибутку дозволяє державі широко використовувати податкові методи регулювання економіки та мати істотне джерело доходів бюджету, ефективно впливати на інвестиційні потоки і процес нарощування капіталу.

2. Платники податку на прибуток. Об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств

Платниками податку на прибуток є резиденти та нерезиденти України. Серед резидентів України платниками податку на прибуток є: суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами, крім неприбуткових підприємств, установ і організацій та суб'єктів господарювання, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності.

Платниками податку – нерезидентами є:

- юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України;

- постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників.

Об'єктом оподаткування є: прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового кодексу України.

Якщо передбачено здійснення коригування шляхом збільшення фінансового результату до оподаткування, то в цьому разі відбувається:

- зменшення від'ємного значення фінансового результату до оподаткування (збитку);

- збільшення позитивного значення фінансового результату до оподаткування (прибутку).

Якщо передбачено здійснення коригування шляхом зменшення

фінансового результату до оподаткування, то в цьому разі відбувається:

- збільшення від'ємного значення фінансового результату до оподаткування (збитку);
- зменшення позитивного значення фінансового результату до оподаткування (прибутку).

Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень Податкового кодексу.

Платник податку, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу, не більше одного разу протягом безперервної сукупності років в кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу.

Про прийняте рішення платник податку зазначає у податковій звітності з цього податку, що подається за перший рік в такій безперервній сукупності років. В подальші роки такої сукупності коригування фінансового результату також не застосовуються (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

Якщо у платника, який прийняв рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу, в будь-якому

наступному році річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період перевищує двадцять мільйонів гривень, такий платник визначає об'єкт оподаткування починаючи з такого року шляхом коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці.

Базою оподаткування є грошове вираження об'єкту оподаткування.

3. Особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій

Звільняється від оподаткування прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими організаціями інвалідів і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, крім підакцизних товарів, послуг із поставки підакцизних товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, що уповноважують такого платника податку здійснювати постачання товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці.

Зазначені підприємства та організації громадських організацій інвалідів мають право застосовувати цю пільгу за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який видається уповноваженим органом відповідно до Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні".

У разі порушення вимог щодо цільового використання вивільнених від оподаткування коштів платник податку зобов'язаний збільшити податкові

зобов'язання з цього податку за результатами податкового періоду, на який припадає таке порушення, а також сплатити пеню, нараховану відповідно до цього Податкового Кодексу.

Підприємства та організації, на які поширюється дія цього пункту, реєструються у відповідному контролюючому органі в порядку, передбаченому для платників цього податку.

4. Ставки податку на прибуток. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Звітні періоди та терміни сплати податку на прибуток підприємств

Податок нараховується платником самостійно за ставкою, визначеною Податковим кодексом, від податкової бази та відображається в податковій декларації з податку на прибуток підприємств.

Базова (основна) ставка податку становить 18 відсотків. Відповідальність за повноту утримання та своєчасність перерахування до бюджету податку покладається на платників податку, які здійснюють відповідні виплати.

Платник податку на прибуток подає разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств).

Платники податку на прибуток, малі підприємства, віднесені до таких відповідно до Господарського кодексу України, подають разом з річною податковою декларацією річну фінансову звітність.

У складі фінансової звітності платник податків має право зазначати тимчасові та постійні податкові різниці за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику.

Податковий (звітний) рік для платників податків починається з першого календарного дня податкового (звітного) року і закінчується останнім календарним днем податкового (звітного) року, крім виробників

сільськогосподарської продукції, визначеної, які можуть обрати річний податковий (звітний) період, який починається з 1 липня поточного звітного року і закінчується 30 червня наступного звітного року.

Для цілей оподаткування податком на прибуток до підприємств, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції, належать підприємства, дохід яких від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва за попередній податковий (звітний) рік перевищує 50 відсотків загальної суми доходу.

У разі коли особа ставиться на облік контролюючим органом як платник податку протягом податкового (звітного) року, податковий (звітний) рік розпочинається з дати, на яку припадає початок такого обліку, і закінчується останнім календарним днем такого податкового (звітного) року;

Якщо платник податку ліквідується (у тому числі до закінчення першого податкового (звітного) року), останнім податковим (звітним) роком вважається період, на який припадає дата ліквідації.

Податок, що підлягає сплаті до бюджету платниками податку, зменшується на суму нарахованого та сплаченого податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) щодо об'єктів нежитлової нерухомості.

Платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку.

Платниками використовуються такі податкові періоди: календарні квартали, півріччя, три квартали, рік.

Контрольні питання для самоконтролю

Література до теми:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, №254/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141
2. Податковий кодекс України: ЗУ N 2755-VI від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
3. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року N 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572.
4. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року N 435-IV // Відомості Верховної Ради. —2003. — №40. — Ст. 356.